

Съезд

Владимир ПУТИН:

«Единая Россия» партияны кандидатлары ачыкъ, тюз конкуренцияны юлгюсюн кёргюзтюрле деп толу ийнанам

Тюне Москвада «Единая Россия» Битеуроссей политика партияны XV съездини чеклеринде пленар жыйылыуу болганды. Анда РФ-ни Президенти **Владимир Путин** сёлешгенди. Аны ишине КъМР-ни таматасы **Юрий Коков** да къатышанды. Алгышлау сёзюнде Владимир Путин Къырал Думага айырулада Россейни граждандары «адамланы кереклерин сезген, билген, къырал бла анда жашагъанла ючюн тюз эм файданы ишлерикле хорласала» излегенлерин чертгенди. Россейни Президенти «Единая Россия» партияны кандидатлары ачыкъ, тюз конкуренцияны юлгюсюн кёргюзтюрле деп ийнанганын белгилегенди.

Жыйылганлагъа айлангъа, Владимир Владимирович, озгъан 15 жылгъа, партияны къуралгъанындан башлап, къырал бирикгенди, аны федератив мурдорлары кючленгенди, дегенди. «Бу борчла къаруулу, бирикдириу кючю болгъан партияны хайыры бла жашауа кийирилгенди. Къыралны алай жыргъа «Единая Россияны» къолундан келгенди. Айныуу бла байламлы вопрослада

жамауат бир оюмлу, ол а экономика эм социальный жаны бла магъаналы тюрленуени, миллет проектлени, демографиялы уллу программаны тап бардырыгъа онг бергенди». Андан сора да, законла чыгъаргъан ышангъылы, шарт мурдорну къуралуууу магъаналылыгы да чертилгенди. «Единая Россия» парламент фракция бла аны депутатлары регион парламентледе бу вопросла жаны бла тап ишлегенди.

«Единая Россияны» политикасыны эм идеологиясыны баш жоруклары – къыралны сейирлерин терен анылау, аланы тийишлисича къоруулау, патриотлук, кертлик эм тюзлук, миллетлени бирикдириу дегенча баш кыйматланы жакълау, консерватизмлик эм тюрленулеге ачыкълыкны да жашауда тап келишдире билиу. Президенти оюмуна кере, бу жетишим заман бла сыналганды, энчи жетишимле, ишле, салынган борчланы толтуруугъа жууапы кезден къаралганы бла бегитилгенди.

Съездни ишине чегинде партияны жууукъ беш жылгъа программасы къабыл кёрюлгенди. Стратегияны баш

жорукларында къыралны макроэкономика жаны бла тохташууна, жамауатха социальный жаны бла билеклик этиуге, промышленный, аграр бёлюмлене айныуларына, саулуукъ сакълауа, билим берюуге, илмуугъа, культурагъа, адамланы жашауларын игилендириуге эм башха борчлагъа эс бурулады.

Къырал Думага айырулагъа «Единая Россияны» кандидатларыны тизмеси жарашдырылганды. Партияны председатели Дмитрий Медведевни предложениясы

бла аны къауумна КъМР-ни башчысы Юрий Коков, Татарстанны президенти **Рустам Минниханов**, Москваны мэри **Сергей Собянин**, Санкт-Петербургну губернатору **Аслан Тхакушинов**, Кемерово областыны губернатору **Аман Тулеев**, Саха (Якутия) республиканы башчысы **Егор Борисов**, Тюмен областыны губернатору **Владимир Якушев**, андан сора да, Башкъортостан республиканы таматасы **Рустэм Хамитов** киргенди.

Темревланы Рашид, Белгород областыны губернатору **Евгений Савченко**, Дагъыстанны башчысы **Рамазан Абдулатипов**, Адыгеяны оюучусу **Аслан Тхакушинов**, Кемерово областыны губернатору **Аман Тулеев**, Саха (Якутия) республиканы башчысы **Егор Борисов**, Тюмен областыны губернатору **Владимир Якушев**, андан сора да, Башкъортостан республиканы таматасы **Рустэм Хамитов** киргенди.

Тюбешу

Миллет политиканы жашауда бардырыуу эмда халкъланы адет-тёрелерин айнытыуу амаллары сюзюлгенди

КъМР-ни Правительствосуну Юйюнде республиканы премьер-министри Мусулканы Алийни Миллетлени ишлери жаны бла федерал агентствону башчысыны орунбасары Андрей Меженко бла ишчи тюбешуу болганды. Ала бирге ишленуе кенгертиуу амалларын, миллет политика эмда халкъланы адет-тёрелерин айнытыуу бла байламлы болгъан проектлени бир талайына себеплик этиуу онгларын сюзгенди.

Съз, ол санда, КъМР-де РФ-ни битеу субъектлерини жамауат бир-

тиулери келечилерини къатышуулары бла конфессияла аралы битеуроссей жаш тёлү лагерге эмда Минги таугъа ёрлеуно «Эльбрусиада -2017» деген акциягъа хазырланыууу бла бардырыуу юсюнде да баргъанды. Къырал миллет политиканы жашауда бардырыуу бла кюрешген специаллеге республиканы жеринде дайым да ишлеп тургъан федерал майдан-семинар къураууу вопросларына да къаралганды.

Тюбешууге РФ-ни Президентини Администрациясыны Ич политика

жаны бла управлениясыны баш кенгешчиси **Вадим Мартынов**, КъМР-ни Граждан обществову институтлары бла байламлыкъла къурауу эмда миллетлени ишлери жаны бла

управлениясыны башчысы **Анзор Курашинов** да къатышханды.

КъМР-ни Башчысыны бла **Правительствосуну** пресс-службасы.

КЪУАНЧЛЫ ИНГИРЛЕ

«Кесигизге уллу муратла салыгъыз эмда алагъа къадалып жетигиз»

КъМР-ни Парламентини депутатлары республиканы билим берген учрежденияларын бошагъанланы къууанчларына къатышханды. Законла чыгъарыуу органны председатели **Татьяна Егорова** Яникой элде Байсолтанланы Алим атлы школгъа барганды. Выпускниклени депутатланы атларын алгъышлай, ол былай айтханды:

«Тамбла сизни жангы кезиуогюз башланарыкъды. Бирлеригиз окъууун андан ары бардырыкъды, бирлеригиз ишге тохташырыкъды. Къалай-алай болса да, сиз

жюрегигиз тартхан, къолугъуздан келген жумуш бла кюрешегиз, андан игиси жокъду. Айхай да, жашау жолугъуз жаланда сыйдам болуп да къалмаз, алай сиз не уллу тыйгъчладан да ёталлыгъыгъызгъа бир ишеклигим жокъду. Белгиле акылман Бенедикт Спиноза айтхандай, «бир ишни къолгъа арсарлы алсагъыз, аны тамамла-яллыкъ тыйолсюз».

Аны себепли сизни къыйынлыкъладан кюркъмазгъа, кесигизге уллу борчла, муратла да салып, аланы толтуруу ючюн алгъа итингенлей

туртургъа чакъырама. Тынч келмеген жетишимле, хорламла да бютюн хычыуун кёрюнеди.

Бу сизни ата-аналарыгъызгъа да байрамды. Мындан ары атламларыгъыз аланы къууандыргъанлай турсунла, жетишимлеригиз а жюрек халаллыкълары, сыймекликлери ючюн саугъа болсун. Дагъыда къайда болсагъыз да школугъуз, устазларыгъыз, окъуу нёгерлеригиз да сизни эсигизде аламан кезиуча, къаршы адамлача къалыкъдыла!

Ахыры 2-чи бетдеди.

И.Х.Хохону Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауу юсюнде Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

Илму-педагогика эмда жамауат ишде кеп жылланы жетишимли урунган ючюн **Хахо Игорь Хамидовичи** – бийик билим берген «Х.М.Бербеков атлы Къабарты-Малкъар къырал университет» федерал

къырал бюджет билим берюу учреждени-яда Жангы информация технологияланы Къабарты-Малкъар республиканы арасыны директорун –Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Нальчик шахар, 2016 жыл 27 июнь, №77-УГ

Ю.КОКОВ

КЕНГЕШ

Къара-Сууда табийгъат келтирген хатаны кетериуу жаны бла шарт магарла этиледиле

КъМР-ни Башчысы **Юрий Коков**, Правительствону Юйюнде терк окъуна кенгеш жыйып, Черек районда табийгъат кыйынлыкъ салгъан хатаны кетериуу мадарларын сюзгенди.

24 июнда сакъ жауунла жаууп, жерге мылылыкъ асыры кеп тошюп, Къара-

эмда техника кючлери жиберилгенди да, ала хатаны кетериуу мычмай къолгъа алгъандыла. Отдан сакълауу эмда къутхариуу гарнизонну, жолпатруль службаны къауумлары дежурствону кече-кюндан тохтатмай бардырыча этилгенди. Терк мадарлары хайырындан, 25 июнда 11

себепли Къара-Сууда ырхы ызлагъа жууукъ жерледе орналгъан 17 юйден адамла болжаллы халда кечюрюлгенди. КъМР-ни Башчысы битеу бузлугъан жерлени, хаталаны экинчи кюнне тюзетип бошаргъа буйрукъ бергенди. Правительствону къауумна, муниципалитетлени

Сууда ырхы тошгенди. Суу, ток ызла да бузлугъандыла, юч энчи иели юйге хата салынганды. Бабуент-Бизыгъа жолну бир кесеге да бузлугъанды.

Элге олсагъат РФ-ни МЧС-ини КъМР-де Баш управлениасыны эмда районну муниципал предприятыларыны адам

сагъат 30 минутта ток ызланы бузлугъан жерлери халгъашдырылгандыла, ичер суу берилип башланганды, социал инфраструктура ны объектлери ишлерин андан ары бардырадыла, автотранспортха жол ачылыганды.

Хауа болумланы кюркюуу алыкъа кетмегени

башчыларына табийгъат кыйынлыкъланы кетериуге башха кючлени да къошаргъа, халны кюн сайын да сурап, билип турургъа кереклиси эсгертилгенди. Ол кюн окъуна Энчи болумладан эмда отдан сакъланыуу жаны бла республикалы комиссияны да жыйылыуу болганды.

Приёмга алыу

Юрий Коков келгенлени жарсыуларына тынгылаганды

Тюне Правительствону юйюнде КъМР-ни Башчысы Юрий Коков граждандарны приёмун бардырганды. 2016 жылны аллындан башлап республиканы Башчысына 115 адам жарсыуларын билдиргенди. Социальный, юй-турмуш бла байламлы болушлукъ тапдырыуу вопроса къаралганды.

Республиканы тийишли власть органларына аланы тамамлау жаны бла мадарла этилирге буюрулганды, белгиленген

борчланы толтурууу заман мардалары белгиленгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла **Правительствосуну** пресс-службасы.

Жазылыуу - 2016

Солууда да - «Заман» бла бирге

Озгъан байрым кюн жумуш чыгъып Долинскде «Кёк назыла» санаторийге барыргъа тошдю. Аламан, ариу жер. Анда тазалыкъгъа къарай, сукуланган окъуна этесе.

Кеп тюрлю айбат тереклени къатларында узун шинтикге олтуруп тургъан къауум адамны эспедим. Ортадагы тишириу «Заман» газетни окъуйду, къалгъанла анга тынгылайдыла. Ол а кезиуден-кезиуге сёзлени орусчагъа да кечюрюди.

Къатларына барып танышдым. Газетни окъугъан Тырнаууз шахардан Мамулоланы Зулейхады. Бери солургъа келип турады. Ол бизни кертти окъуучуларыбыздан бириди. «Заман» бла байламлыгъын бир заманда тас этмейди.

ОСМАНЫ ХЫЙСА.

Багъаланы Окъуучула!

2016 жылны экинчи жарымына жазылыуу бошамлыууна бир кюн къалганды. Амал табыгъыз да, почтагъа ашыгъыгъыз!

Бизни индексбиз - 51532

ПАРЛАМЕНТ

Кьудуретни тазалай сакълау - субъектлени, жер-жерли самоуправленианы магъаналы борчуду

КьМР-ни Парламентини Башчысында Жамауат советни кезиуло жыйылуу «Коммунальный эм башха жумушладан кьалган кир-кипчик бла байламлы болумну проблемалары эмда аланы жокъ этиюно мадарлары» деген темагъа жораланганды.

Жыйылуна ача, спикер Татьяна Егорова бююнлюкде бу проблема бек магъаналадан болганын, багушну кьурутуу неда аны жангыдан хайырлануу аспам эс излегенин чертгенди. Бююнлюкде быллай кьалган-кьулгъанланы саны ёседен-ёсе барады, аланы сыйындырырча жерле уа толупдула неда санитар-эпидемиология эм экология излемлеге келишмейдиле. Аны ючюн федерал даражада чыгъарылгъан законла субъектлеге бла жер-жерли самоуправление органлагъа жангы борчла саладыла – энди кир-кипчикни жыйыу, аны белгиленген жерге ташуу эм басдырыу, табийгъатха бла экологиягъа хата келтирмезча этиу толтуруучу власть органланы боюнларына салынады, дегенди ол.

Татьяна Егорова билдиргенича, Къабарты-Малкъарда бу жаны бла аспам иш тамамланылады, 2014 жылда онеки айгъа 100 минг тонна кипчикни (Нальчик шахар округдан, Лескен, Урван эм Чегем районладан) жыйгъан эм аны айыргъан завод ишлеп башлагъанды. Республиканы битеу он шахар округдан 72 элденде багушну жыйыу тап кьурал-

кьалган-кьулгъанла да бир жерлеге кьуоладыла, аланы саны 116-ды.

Баш проблемаладан бирлери, башда айтылгъаныча, багуш ташылган жерлени азлыгъыды эмда кир-кипчик кьайда болса атылып кьалгъаныды. Жорукъланы бузгъанла административ жууаплыкыгъа тартыладыла неда тазир тёлейдиле, алай ала уллу болмагъанлары себепли кишини тиймайдыла.

Бир жерде ишлеп файда тюшюрмегенле уа аланы окьуна бермейдиле. Алайланы жамауат ишлеге иерге эркинлик берилсе, ол хайырлы болукъ эди. Сора, администрацияланы башчыларындан да сурамны кьатыландырырча тийишлиди, деп кьошханды министр.

Сууланы сакълауно юсюнден айтханда, Хаким Расулович билдиргенича, быллайда энчи жорукъла бардыла. Аланы битеулу узунлуклары 6 минг километрди, жагъаларындан 1368 километрге дери багушну кьураргъа эркин этилмейди.

Хайырлануучуланы эркинликерин эмда адамланы ырактатылыклары кьоруулау жаны бла федерал службаны регионда управлениасыны башчысы **Жирослан Пагов** а бизде кьоркьуулу химия багушланы жыйгъан предпритиала ишлеменгерине эс бурганды. Ртуьлары болгъан кир-кипчикни кьурутуу бла тыш республикадан, ол санда Ставропольдан бла

Краснодардан, организацияла кюрешедиле. Бу жаны бла бек сакъ болургъа тийишлиди. Нек дегенде быллай уулу затланы артада аладан бир тюрлю хата чыкмазча асырау кьаты изленеди. Алгъа ала жыйылгъан эм жууукъ жер Астрахань областады эди. Алай этилген мадарлагъа кьарамай, жер төпденге ала ны талайы жер тюбюндеги суулагъа тюшгенди.

Быллай кьоркьуулу болумла бизде да чыгъаргъа болукъдула. Нек дегенде промышленность терк айнып барады, аны кьалган-кьулгъанларны жыйрача полигонла уа, эртте-кеч болса да, кесибизде да кьураргъа керекди, деп чертгенди ол.

Парламентни эл мюлк политика, экология, табийгъатны хайырлануу эмда жер тюбюнде байламлыкъла жаны бла комитетни башчысы **Мокьваланы Кемал** а бу проблемалы жумуш тамамлауно 50-60 проценти Правительстводан неда жер-жерли власть органладан угъай, хар инсанни кесини кьолларындыла. Адамла багушну тийрелеринден, эллеттен тышына кьайры болса чыгъарадыла, ардагъасыны сагъышын этмейдиле, дегенди ол.

Ахырында жыйылууда айтылган бла байламлы Парламентни профильли комитетлерине рекомендацияла жарашдырылгъандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфийа.

Черек райондан хапарла

Биреуленнге - кьулдукъ, башхалагъа - саугъала

Черек районну жер-жерли самоуправлениасыны Советини жыйылыуунда район башчыны кьулдукъун толтургъан Кьазийланы Анатолий депутат корпусун Зарагъи элни администрациясыны жангы башчысы Владимир Калмыков бла шагъарейлендиргенди. Аны кандидатурасы жер-жерли

самоуправленианы Советини сессиясында бирча кьыбыл керюлгенди. Дагъыда жыйылууда КьМР-ни Контроль-эсеплеуочу палатасыны район бёлюмюно таматасы Бёзюланы Сагидни жашы Маратны башха жерге кёчгени бла байламлы кьулдукъундан заявлениасы кьыбыл этилгенди.

Ол ишге Шахманланы Марзиятны тийишли кергенди. Ары дери ол району финансла управлениасына башчылыкъ этип тургъанды. Дагъыда ол Кьазийланы Анатолий Бызынгы элни администрациясыны башчысы Рахайланы Исмайлгъа КьМР-ни Парламентини

Сыйлы грамотасын, районну башчысыны орунбасары Улбашланы Сахаддинге Россияны МЧС-ини Кьабарты-Малкъарда Баш управлениасыны бюсюреу кьагъатын, «Черекские вести» газетин редакциясына уа КьМР-ни АСМО-суну дипломун бергенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Саулукъларын кючлендиредиле

«Чирик кёл» турбазада сабийле ойнарча, заманларын зауукълу ётдюрюрча битеу онгла кьуралгъандыла. Бу кюнде анда юч жюз кьызыкъ бла жашчыкъ солуйдула. Аланы кьатларында не заманда да сынаулу юйретуочюле турадыла. Ала балачыкъла эрикмезча тюрю-тюрю викторинала, конкурсла, жолоучулукъла кьурайдыла. Лагерьни коллективни толу ийнаналы таза хауа, гара суула, ариу табийгъат, татыулу эм татымлы аш-сууда сабийлени саулукъларын кючлендирге уллу себеплик этирликерине, ала жангы окьуу жылгъа керти да кюч-

кьарыу алып тюбериклерине. Огъары Малкъарда 2-чи номерли орта школда да лагерь кьуралгъанды. Анда кьыйын жашау болумлагъа тюшген 37 юйюрден балала солуйдула. Лагерь битеу керекли затла бла толу жалчытылыныпды. Анда ишлеген юйретуочюле да лагерьде иги болур ючюн кьолдан келгени аямайдыла. Дагъыда Черек райондан инвалид сабийле, ата-аналары ишлегенле да Нальчикде «Радуга» санаторийде туруп, саулукъларын кючлендиредиле. Аны бла да чекленип кьалмай, Урунуу эмда социальный айнытуу управлениасында «Кавказ» санаторийге

да ата-аналадан заявлениала жыйышдырыла турадыла, деп билдиргенди районну администрациясыны прес-службасыны башчысы Бёзюланы Залина.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

БОХЧА

Бюджет организацияланы оноучуларыны хакъларына чек тохташдырыллыкъды

Школланы, поликлиникаланы, башха кьурал эмда муниципал учреждениаланы башчыларыны хакълары аланы ишчилерини айлыкъларыны орталыкъ ёлчемине керё болукъду. Орунбасарларыны, баш бухгалтерлерини хакълары да анга керё тохташдырыллыкъды. Ма аллай жорукълары болгъан законопроект Кьырал Думада ючюнюк окьулуунда кьабыл керюлгенди. РФ-ни урунуу эмда социальный кьоруулау министри Максим Топилин айтханга керё, ол оноучуланы бла ишчилени хакъларыны араларында башхалыкъны азайтыргъа онг берилди.

Оноучуно бла ишчини хакъларыны араларында башхалыкъны ёлчемин а федерал правительство, регион властада эмда муниципалитетле законнга керё актла жарашдырып тохташдырыллыкъдыла. Алай ол властада белгилеген чекден озмазгъа керекди. Экспертле тергенгеричи, 1:8 дегенча ёлчём

тохташдырылса, учредительле аны, сёз ючюн, тертеге дери тюшюрюрге эркиндиле. Ол ёлчём бош алай алынып кьалмагъанды. Россейде федерал предпритиялада бла учрежденилада оноучуно хакъы ишчини айлыгындан сегиз кереден кёл болмазгъа кереклисини юсюнден эки правительство бегим алгъын да чыгъарылгъанды эмда жашауда бардырылды. Болсада 2013 жылда бюджетниклеге иш хакъны башхалыгыны юсюнден бир эсгертиуле кьабыл керюлгендиле. Алагъа бой салыннганды.

Регионалдан келген шартлагъа керё, социал сфераны (саулукъ сакълау, культура, билим беруу эм илму, адамланы социал жумушларын жалчытыу) кьурал эмда муниципал учреждениаларыны 94,1 процентинде айлыкъланы башхалыкыгъа керекди деп, алай тохташдырылгъанды. Законопроектде дагъыда ол ёлчёмни сакъламагъан оноучулагъа не мадар этилгичи.

«Российская газета».

Эсепле

Федерал казнагъа тюшген налогну асламы - акцизледенди

2016 жылда январь-май айлада РФ-ни бюджет системасына Кьабарты-Малкъардан 8,5 миллиард сом налог төленнгенди. Ол а былтырны беш айны керюмдюлеринден 62,9 процентге асламды. Федерал бюджетге 3,1 миллиард сом тюшгенди, ол 2015 жылда бу кезиуде 251,7 процентге кёпдо. Федерал казнагъа төленнген ахчаны асламы акцизле кьурайдыла - 84,4 проценти (2,7 миллиард сом). НДС - 417,8 миллион сом болгъанды, предпритияланы файдаларындан жыйылгъан налог 34,6 миллионнга жетгенди (1,1 процент).

КьМР-ни бирикдилген бюджетине уа 5,2 миллиард сом тюшгенди. Ол а былтырны бу кезиуде ёлчёмден 23,5 процентге кёпдо. Республикалы казнагъа 4,2 миллиард сом жыйылгъанды, 2015 жылны беш айында болган шартла 30,6 процентге ёсгенди.

Федерал налог службаны КьМР-де Управлениасыны шартларына керё.

«Кесигизге уллу муратла салыгъыз эмда алагъа кьадалып жетигиз»

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Кьууанчлы ингири бек хычыуун кезиуно да башланды. Жетеулен - **Ренат Алхасов, Касайланы Алан, Кючмезланы Кьудайланы Лейля, Трамланы Мариям, Биттирланы Жанетта** – Парламентни Председатели кьолундан аттестатлары бла бирге алтын майдалла да алгъандыла. Сахнагъа кётюрюлген 19 жашны бла кызыны хар бирини юсюнден да аланы класс башчылары **Хочуланы Сакинат** хапар айтханды. Окьууда, спортта, илму ишде, чыгъармачылыкъда да жетишмелери кёл болгъанларын уллу ёхтемлик бла айттып,

келгенлени кьууандыргъанды. Выпускниклени, устазланы, ата-аналаны да алгъышлал, дагъыда Чегем муниципал районну администрациясыны башчысыны кьулдукъун толтургъан **Артур Текушев**, КьМР-ни курортла эмда туризм министри **Ислам Хасанов**, школну директору **Габоланы Мухарбий**, элни межгитини иймамы **Элеккуланы Хасан**, жамауатны келечилери да сёлешгендиле.

Районну художестволу коллективлери, выпускникле кеслери да жырлары, телсеуелери бла байрамгъа кьууат салгъандыла. Кьууанчлы ингири фейерверк бла бошалгъанды.

Аттестатла бла майдалла

Тёбен Чегем элни Кьулийланы Кьайсын атлы мектебинде бу кюнде выпускниклеге аттестатла эм «Окьууда уллу жетишимле ючюн» майдалла берюге аталып кьууанчлы жыйылуу бардырылгъанды. Байрамны ача, школну директору Сарбашланы Альберт

жаш адамланы таза жюрекден алгъышлагъанды: «Сиз энди школну бошадыгъыз. Аллыгъызда узун жолла бардыла. Башлагъан ишигизде жетишимли болугъуз. Сойген вузларыгъызгъа кирип, муратларыгъызгъа жетигиз», - дегенди. Элни администрациясыны

Гюл кьысымладан, учунуулукъдан толу сагъатла

Бир кьурал экзаменле бошлай, школланы тауусханла аттестатлары кьолларына кьууанчлы халда алгъандыла. Аллай байрамла озган байрам кюн республиканы мектептерини барысында да бардырылгъандыла.

Нальчикни 25-чи номерли битеулу билим берген учреждениасына, ол ингириде ала жыйылыр заманнга сакъ жауун жаугъанына да кьарамай, кьонакълар аспам келген эдиле. Школну арбазын, мекямны ичин да байрам хал, музыка да бийлеп эди.

Быйыл бу мектепни 23 сабий тауусханды, тертюсю алтын майдалгъа тийишли болгъандыла. Аланы санында Апполаны Белла да барды. Кьызы ЕГЭ-лени да бийик баллагъа бергенди. Кеси билдиргеннге керё, юристле хазырагъан факультетге кирип, прокурор болургъа сюетди.

Омакъ жасалган залгъа выпускниклени школну директору Лариса Сокурова, аланы кимле болгъанларын айта, алай чакъыргъанды. Жашла бла кьызылары кеслерини класс башчылары Зарема Ге-

тежева бла бирге киргендиле. Сабийлени, ата-аналаны, устазланы да алгъышлай, Лариса Гетагажевна ала ЕГЭ-лени иги бергенлерин чертгенди. Алай а бизни выпускниклери бизни алда эм уллу экзамен - жашау - сакълайды, дегенди. Эшикде жауунлу болгъанын ахшы шартха санап, алагъа насыл, монглукъ, тийишли билим эм тюз жол төжегенди.

Ол кюн школну тауусханланы алгъышларгъа Нальчик шахарны билим беруу департаментини методисти Тетууаны Аслан, жерге контроль этиу жаны бла специалист Уналаны Зураб да келгендиле. Ала жаш адамлагъа ышангылы шухулукъ, зауукълукъ студент кезиу, саулукъ-есенлик, мамырлыкъ тилегендиле.

Ата-аналаны атларындан а Апполаны Амина сёлешгенди. Устазлагъа окьутхан сабийлерине салган кьыйынлары, ала ЕГЭ-лени бирсиледен кем бермезликлерине кьайгыргъанлары ючюн ыспас этип, ыразылыкъын билдиргенди. Кесигизникледен башха кермегенсиз, сау болугъуз, дегенди. Эрттеден бери сакъланган

башчысы Кьонакъланы Илияс а сабийле республикабызны атын айтдырыларына ишеклиги болмагъанын чертгенди. Ол район администрацияны башчысы Артур Текушевни эм аны биринчи орунбасары Жанкишиланы Жагъафарны атындан алгъыш сёлө айтханды. Школну директоруну орунбасарлары Бечелланы Аминат бла Черкесланы Фатимат эм устазла Жазаланы Жулдуз бла Ёзденланы Люля жашлагъа бла кьызлагъа ёхтемленирча адамла болурларын төжегендиле.

Тёбен Чегемни Маданият юйюно атындан школну тауусханланы алгъышлай, саулукъ, монглукъ эм кьууанч Гочаланы Нина тилегенди. Устазлагъа кесини чексиз ыразылыкъын билдире, аланы сабийлеге салган кьыйынлары ючюн ата-аналаны атларындан Гамайланы Марзият ыспас сёлө айтханды.

Быйыл школну алтын майдалгъа Ёзденланы Тамиран бошогъанды. Аны атасына бла анасына ыспас кьагъат бергендиле. Кьууанчлы жыйылууно уа Маданият юйюно келечилери жырлап, телсеп оздургъандыла.

Школну бошагъанлагъа - жарык жол, устазлагъа - ыразылыкъ

Хасанияны 16-чы номерли орта школун бошагъан жаш адамлагъа жораланган кьууанчлы ингири элни Маданият юйюнде болгъанды. Аланы алгъышларгъа ол кюн кёлпө келген эдиле.

Мында школну быйыл отуз тогъуз жаш бла кьызы бошагъандыла. Ала онбир жылны ичинде кеслерин юлгюлю жюрютгенлери эмда ЕГЭ-лени жетишимли бергенлери бла ёхтемленирге эркиндиле. Ючеулен а - Моллаланы Милана, Киштикланы Фатимат эмда Таумурзаланы Расул

бла саугъалагъанды. КьМР-ни Билим беруу, илму эм жаш төлюню ишлери жаны бла министерствосуну, профильли департаментни сыйлы грамоталарына да кёлпө тийишли болгъандыла. Ала республикалы, шахар олимпиадалада, спорт эришуледе жетишимле болдургъанла, школну жашаууна тири кьатышханла эдиле.

Выпускникле да устазларына, ата-аналарына жорек ыразылыкъларын билдирди, алагъа гюлле саугъалагъандыла. Кьулийланы Кьайсын атлы малкъар драма театры артисти Мызыланы Аубекбир, элни кьызыла Кьуабардукъланы Зухура бла Бёзюланы Лейля уа байрамгъа кьууат салгъандыла. Жарык макамлагъа жашла, кьызыла да, төзалмай, сахнагъа чыгып, телсегендиле.

Кьууанчлы ингириде кёл алгъышла, насийхат сёлө да айтылгъандыла. Ала толсунла, жашауну жангы кезиуно атланганла андан сокьуранмазча болсунла!

- кьызыл аттестатла алгъандыла. Аланы алагъа ингири сыйлы кьонакълары урушун эмда урунууну ветеранларыны Нальчик шахар советини таматасы Абдулаланы Мустафа, Нальчик шахарны жер-жерли администрациясыны билим беруу департаментини башчысыны орунбасары Марина Сотникова, депутат Моллаланы Алим бергендиле.

Элни башчысы Азаматланы Кьуайсын а жашауну уллу жолауна чыкьган жаш адамланы окьутхан эмда насийхатчылыкъ да этген устазларын администрацияны сыйлы грамотасы

пункник алгъанды, аладан 72-сы «Окьууда уллу жетишимле ючюн» майдаллагъа тийишли болгъандыла. Кьууанчлы ингири алгъышладан, ыразылыкъларын, телсеуе бла жырдан толу эдиле. Окьуу жылыны эсепле-

рин чыгарынуу чеклеринде 28 июнда район администрацияда майдал алгъанлагъа бла аланы аталарына-аналарына аталы байрам кьураллыкъды.

Материалланы басмагъа **Люба БАТЫРОВА, МОКЪАЛАНЫ Зухура, ХОЛАЛАНЫ Марзият, БАЙТУУГЪАНЛАНЫ Исмайл** хазырагъандыла.

ЖАШ ФАХМУЛА

«Сахнага оркестр бла бирге чыггар умутлума»

Кичибалыкчы кызы Габуланы Зухраны бирсилеге ушамган аузын кепле жаратады. Ол Нальчикде Музыка театрына хорун келгенли алай кеп болмай эсе да, кесини хунерин ачыкларга жетишкенди. Коллектив жанындан кыралганын бла байламлы апрельде көргөзтөн концертинде солосу бла кырауучу эсинде кыралганды. Биз аны бла сахнага жолуну эм башка затланы юслеринден ушак этгенбиз.

- Зухра, табийгат санга берген ён энчи. Аллай хунерни иеси болганынгы уа юйде кылай билгендиге?
- Баям, ауаз манга анамы жанындан ыннам Жагпуланы Шамдариден кечкен болур. Ол аламан ариу жырлаучу. Гитче заманыбызда, төгерегине жыйып, юйретип турганды. Тойлада, кырманлыкында да ёню бла кеплени кыуандырганды. Сора аман Аминат да кыбуз согъарга устады. Ол анга бир жерде окумаганды, не биреден юйренмегенди. Кеси аллына тошонгенди. Аны бир эшитенин кыайтарып кыюйган сейирлик фахмусу барды.

чыггарча да юйретгенди. Бийик ноталарны кылай алырга, аланы соза билерге тошондоргенди.

Институтну бошаганында Санкт-Петербургда халкыла аралы вокал конкурса кыатышырга хазырланган кезиум болган эди. Ол заманда Таукенланы Галина мени Музыка театрга жибереди. Анда комиссия кырап, репертуарымдан да кеслери сайлап тынгылайды. Аладан бири «Трубадур» операда Элеонораны кавантинасы эди. Ауазымы жаратып, хорну башчысы Залим Бекулов ары алырга келишеди.

- **Кыыйнмыды таулу кызгъа сахнада?**
- «Хор санга неге керекди?» - дегенде да тобейдиле. Ишиме соеюе да, аны ючюн кыайгырмайма. Аны да кесини энчи жери барды кыулаурада. Биз аллай соруну иги сагыш этсек, кыайсы сферада да бераллыкбыз.

Сахнага чыккыган бир заманда да тынч тойюлдо. Ары кырауучу санга ийнанырча халда атларга тийишлесе. Битеу да башка сагышларынгы юйде кыалырга керекдиле. Адам концертте солурга, заууклык алырга келе эсе, бизни борчубузду аны тамамларга.

- **Сен тыш кыраллы, башка миллет тиледе жырлаганынгы да билеби.**
- Ол бир эшитеними алып кыюйганым ючюн болур. Жырынч магъанасын аныгласам, кыалганы кыыйн тойюлдо.

- **Бош заманынгы уа Интернетте беручоленденмисе?**
- Аллай кезилериме юйде анамы, ыннамы кыатларымда сюйючюме оздурурга. Тууган элими хауасына беленген бютон кычуууду.

- **Хорда уа шёндю не бла кюресешсе?**
- Бусагытта Борис Утижевни пьесасына кёре салынган «Шамхуну тою» деген музыкалы комедияны хазырлай турабыз.

- **Жырдан сора, жашауда сен жараткан неди?**
- Тюрлю-тюрлю жангы ашла хазырлап, кыонакылары ала бла сыйларга. Зарлыккыны, ёторюкню кёрюп болмаймы. Алдаганы кечкен кыыйнды. Кесим жарык адамма. Не бек кыыйналсам да, аны биреуге кёргөзтүп, абызратырык тойюлме. Бир зат бла байламлы мурачым болса, аны тынгылы этинчи тынчаймаймы.

- **Мындан ары уа кыаллай умутларын бардыла?**
- Жууук заманда хорну солисти этерге дейдиле. Аны юра байламлы концертте оркестрни биргесине жырларга мурачым барды. «Норма» операда Норманы кавантинасын айтырга бек сюерикме. Репертуарым байды, аны себепли аслам чыгарманы сайлар онгум да барды.

Коллективибиз болмагачча игиди. Бери келгенли кеп заман озмагач эсе да, ала мени кеслерине тенг кередиле. Билмеген жатышы юйретип, усталыккыны жазырылыкларына тошондоредиле.

Ушаккыны **МОКЪАЛАНЫ** Зухра бардырганды. Суратны **ХОПАЛАНЫ** Марзият алганды.

- **Бюгонню жашауда, сенича кызы, анда ишлерча аны сейири неди санга?**
- Билемисиз, жырлаган адамга хорну улуду магъанасы. Сен жанындагыны ауазына тынгылаша, аны эшитесе, сора кесинг да алагы кышууласа. Юйренирге ол бек уллу школады аныгалагачча.

- **Бирсилени ичинде хорну ишине кыошкан юлюшом эсленмей кыалыр деб а сагыш этмеучюмисе?**
- Ачыгын айтсам, алай сунганым да болуучу. Болсада тутхан ишинги билип этенг, ол кёрюнмей кыалмайды.

- **Сахнада сен ушарга сюйген а бармыды?**
- Угъай. Кесим кылай кёргюзтала эсем да фахмуму, аны кырауучуга аллайлай жетдиреге излейме. Билемисиз, бирле, сахнага чыга туруп, залдагыла бла сёлөшген да этедиле. Мен алай этпейми. Ол айтырык жырымда болган магъананымы, жашууну дейим, аныгатырга бегирек излейме.

Кесамат а мени кёлендирген этеди.

ПРОГНОЗЛА

Ёмюрню төртден бири озгандан сора бизни не зат сакълайды?

Заман учуп барады: 25 жыл мындан алгъа дуня арталыда башка болганды. Ол заманда биз бир бирибизге не затла бла сёлөшгенибизни, не бла жюргюенибизни, не кигенибизни, не ашаганыбызны эскизге бир тошорчюгюз. Мындан ары уа 25 жылдан сора бизни не зат сакълайды?

Къарта эмда кёбейе барабыз

Жер жюзонде адамланы жарымына бюгонлюкде 30 жылдан аз асламырак болады. Алимле аны планетаны халкыны орталык (медиан) жыл санына санайдыла. Тенгешдирип кёрейки: 1950 жылда жер жюзонде орталык жыл сан 24 жылдан кеп болмаганды. Жыйырма беш жылдан сора ол 35-ден озарыкды.

Алайды да, биз кепден-кеп болуп барабыз. Бюгонлюкде «орталык адамга» 30-дан аз атлаган эсе, ол 1985 жылда тууганды. Ол заманда биз кыаллай бир болганыбызны уа билемисиз? 4,8 миллиард. Бу кыш а Жер жюзоню халкы 7,3 миллиард адамга жетгенди. ООН тергенгенге кёре уа, 2040 жылда аны саны 8,9 миллиард болуукду. Адам улуну жашауунда алыкы алай зат болмаганды.

Юлгоге быллай шартла келтирелди: 1200 жылда Жер жюзонде 500 миллион адам жашаганды. 1200-чи жыл - Руська алыкы Монгол империя келмеген заманды. Батый хан славан княжестволарга жалаңда 1237 жылда чапканды.

Дуняны халкыны саны 600 жылдан сора ёсгенди-эки кереге. 1812 жылда планетада миллиард адам жашаганды. Ол ёсюу тозду. Бусагытта уа биз терс болумгъа шагъатыбыз. Халкыны саны тап халгъа, академик Капичаны тергеурине кёре, жалаңда 2135 жылга келликди. Ол заманда планетада 14 миллиард адам жашарыкты! Халкыны саны, ООН-ну экспертлери айтханнга кёре, асламысында жарлы кыралланы себеби бла ёсерикди.

Марсда - алмала

Кюн системаны планеталарын уучулау заманла жете турадыла. Америкалылары бек уллу планлары бардыла: Марсха адамлары бла биринчи космос кеме 2028 жылда жиберилликди, деп билдиргендиле «Локхиди» башчылары. 2030 жылда уа Кызыл планетага адамны аягы биринчи кере басарыкды. Кытайны автомат аппараты Марсха 2020 жылда учарга болуукду, тайканавтла (кытайлы космонавтла) уа Айга 2036 жылда тошорикдиле. Алай ол заманнга тайканавтла Айда бизни адамларыбызга тобел да кыалыла. Россейни 2025 жылга Айга адамлары болган космос кемелени дайым да учуруп турурга планы барды. Анга деп «Федерация» деген жангы космос кеме хайырланлыккыды. Аны аламга элтрик «Ангараны» игилендирген тюрлюсю сакълап турады. Ол Восточный космодромдан учарыкды. Бир жылга 1-2 кыауумну жиберирге белгилениди.

Андан сора да, «Энергия» РКК бла америкалы «Боинг» Айны орбитасында бирге станция кыраууну эки амалын жарашдыргандыла. Аны 2020-чы жылда тамам этерге белгилениди. Экспедицияла 30 суткадан 360 кюнне дери созулурга болуукдула. Алай бизни алимлерибиз шёндюден окъуна Айга кыонарча майдан сайлай турадыла-«Луна-26» космос аппараты болушлугу бла. Аны 2020 жылда учурурга белгилениди.

Бир уртлам суу ючюн Жер юсонде уа табийгат байлыклары, бек алгъа ичер сууну кыайгысын этерге тошорикди. Россейде ичер сууну запаслары жетиширча болганларын кёргюзтедиле тергеуле. Башталаны юслеринден а алай айтырча тойюлдо. ООН-ну шартларына кёре, ичер сууну хайырлануу аны запасларындан эсе 40 процентке кеп болуукду. Жууук Востокну кыралларына, Орта Азияга, Африканы бир кесегине артыкда кыорчурды. Европалы кыралланы араларында уа Сан-Марино, Македония,

Тюрк, Греция бла Испания суу жетишмей кыыйлырга болуукдула. Хауа болумланы тюрленулеринден Жууук Востокга: Бахрейнге, Кувейтге, Катарга, Биржиген Арап Эмирлатла, Палестинага, Израильге, Сауд Аравияга бла Оманнга артыкда уллу хата жетерикди.

Барысы да шахаргъа

Сууну кеп хайырланууну сылтауу жалаңда Жер жюзонде халкыны саны ёсгенинде тойюлдо. Фермерликни, уллу шахарлада промышленный предприятаялары кенг жайыла барганларын да ары кыошарга керекди. Андан сора да, шахарлага кёчюп орналганла да кепден-кеп бола барадыла. Экспертле айтханнга кёре, 25 жылдан айынган кыралланы халкларыны иги кесеги шахарлада жашарыкдыла.

Градус кётюрюледи

АБШ-да Хауа болумланы тинтиучю араны алимлери тамашага кыалдырган билдирюу этгендиле. 2040 жылга планетаны хауасы тамыры бла тюрленерикди. Юг Европа, Латин Америка, Азияны кыралларыны иги кесеги, Жууук Восток, АБШ-ны ара кесеги бла Африка кыургак кыумлага айланарыкдыла. Север Европада, Алжакда, Россейде, Канадада бла Индияда уа хал арталыда башка болуукду - сакъ жууунла тохтаусуз кыуарыкдыла, суу кётюрюлюкдо. Жерге уллу палах келирге кеп кыалмаганды, деп оюмлайдыла алимле.

Арт заманлада этилген тергеулеге да бир кырайык: ЮНЕП-ни (ООН-ну кыудурет бла байламлы программасы) 160 кыралдан 1,2 минг алим хазырлаган докладына келге, кыудуретни халини осалдыга кетиую алимле алгын сунгандан эсе терк барады. Бузла эрийдиле, Жерни баш кыатысыны температурасы кётюрюледи.

Ахыры 4-чю бетдеди.

Жылпа, адамла, кыадарла

Озгъан ёмюрню биринчи жарымында миллетде аты айтылган жашладан бири Былымдан Сарылары Алий эди. Революцияны кезиунде, жарлы халкыга иги жашау келтиресе деп, большевиклеге кыошулуп, байла-бийле, акъ аскерле бла кыаты кюрешгенди. Атлары айтылган таулу революционерле Ностулары Юсюнге, Мусукаланы Ахматха, Атаккуланы Ис-

Хапарны эшитип, Алийни ызындан тебирейди. Узакъдан окъуна ушкоч тауушланы эшитеди. Жууук жанласа, гюржюле жашны кыуршуга ала турадыла. Бир заманда гудучула сакъламай турган жанындан ушкоч атылды да, аладан бири кычырык этип тенгерейди. Бираздан а экинчиси да. Уручуланы кыалганды уа кыачып кыуулдула. Ары дери да ала, бу жанларына

Журтун сюйген журтунда кыалады

Атаккуланы Исса юй бийчеси Теуналаны Асият бла.

Атаккуланы Нух бла Исса (солдан онгн).

майылга, Кыалабекланы Солтан-Хамитге нёгерлик этгенди.

Жигит киши болганды. Жаудан кыоркуч турмаганды. Отузунчу жылда Тау артындан эбиле бери аууп, кыауум малчыны да ёлтюрюп, табылган кыюну, тууарны алларына этип, ызларына тебирейдиле.

Хапар элге жайылганлай, адамла жыйылырын сакъламай, Алий ыларындан болады. Таулары иги билген жаш, кысыха жолла бла барып, гудучуланы алларына ётеди. Тар ыранладан биринде бугунады. Алга биреулен кёрюндо. Аны ызындан малла. Кыалган уручула, хахай-тухай этип, аланы муштухул соредиле. Жууук уугуракъ келме кыоюп, Алий бир атханлай, алдаганы агъызады. Андан сора атышыу башланады. Ол кезиуде Сары улуну да бутуна окъ тийип, жаралы болады.

Келеметланы Акъбаш деп керти шүху бар эди. Ол да Былымданды.

ётюп, кыошлагъа чабып, адамлары ёлтюрюп, малланы сюрюп тургандыла. Андан сора ол ишлерин кыюйгандыла. Келемет улуну уа нёгерини сыртына кётюрюп иги кесек жолну келтиредиле.

Алий шарайыбын кёргенге айтырын букъдуруп кыюймаганды, кёзюне кырап, ачык билдиргенди. Аллайны уа кёпле сюймейдиле. Дерт этерге кюрешгенле болгандыла. Сары улуну Акъбурун деп чаришледе алга барган, жаракан аты бар эди. Кюнлени биринде жаулары аны урлайдыла.

Танг аласында маллагъа кыарай халжарга кирсе, аты - жокъ. Акъбашха билдиргенди, ол да терк жетеди. Эки шүхё да алай эте турганлай, биреу келип, Алийге: «Атынгы урлагъанларына жаргыдым», - дегенди. Аны эшитгендей, Келемет улуну: «Бу хапарны алыкы экибизден сора адам билмейди. Не кесинг урлагъанса, неда аны юсюнден халарын барды. Бусагытлай аты бери тапдырт», - деп, керохун аны

Сол жанында сюелгенни аты белгилли тойюлдо, олтургъа Сарылары Алий, онг жанында сюелген Келеметланы Акъбаш.

Экинчи суратдагы кёрпе беркюле Атаккуланы Гачуну жашы Иссасы.

Алийни бажасы. Жанындагы юй бийчеси Теуналаны Уфжукуну кызы Асиятды. Исса да революцияга кыатышканды. Огърыда атлары сагынылган революционерлени биргелене болганды. Ол аладан бир аз жашыракъ эди. Алагъа, таматалагача, хурмет этип, ууакъ-тюек жуумушларына жарай турганды. Сары улуну аны ол халын бек жаратканды. Урушдан кыайтхандан сора кыайын кызын анга бергенди.

Элледер ара молкле кыралганды, Исса колхозда ишлеп турганды. Отузунчу жылланы аягында уа Бажында элни маллары бла турганды. Уруш башланганда да анда эди. Малчыла башчылык этгенди. Аланы кызаутха чакырганларында, Кыарай улуну Шахман бла кеси кыалады. 1944 жылны март айына дери турады анда. Жетинчи мартта уа юйге жибередиле. Ол кече юйлеринде кыаладыла. Эрттенликде уа халкыны Азияга кётюрюлде.

Исса юйюрю бла сюрюнню кезиунде Кыргызыны Фрунзе областыны Кант районунда жашаганды. Ол анда учуланы молкюнде ишлегенди. Кыолундан келе эди да, келге болушканды.

Уруунда болдурган ахшы ишлери ючюн кеп кере саугаланганды. Ол санда 1945 жылда 6 июньда СССР-ни Баш Советини Президиумуну оноуу бла майдалга кёргюзюлген эди. Сауганы уа кыолуна 1948 жылда 29 январьда бергендиле.

Андан кыайтхандан сора Атууган эли Былымда тохтаганды. Ара молкюне жангыдан кыуарга тири кыатышканды. Элде зафформа болуп ишлегенди. 1965 жылда ауушканды.

Юй бийчеси бла Нуржан, Халимат, Кезибан, Лятифа, Лиза деп беш кыз ёсдюргендиде. Ала да бирер жерде юйюрге кыуаргандыла. Бюгонлюкде экиси дунялары алышкандыла, кыалганды сау-саламат жашайдыла.

Атаккуланы Иссаны юсюнде кысыха айтдык. Хар заманда да болгандыла халкыга жаракан ахшы адамла. Заман озганыдыла, ала эсде кыаладыла.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

БОЛУМ

Тиширы сабий таба тургунчу, полициячы айыуланы кыыстап кюрешгенди

Тауусулмаганды а алыкы элерибизде баязынулу тиширыла. Якутияда аллайладан бири уллу кыарыны бла, эрине тагылып, чабак тутарга барганды.

Адамыма болушурга сюйген эдим, - деп хапарлайды 26-жыллык Александр Матросова. - Кёл узакъ тойюл эди, алай жолу асыры осалдан, ётер кыары жокъ эди. Байрым кюн ингриликде ары кючден жетгенбиз, артка уа кыайтмадык.

Шабат кюн Александра ауруп башлайды. Эри, эгечи да аны машинага олтуртуп, Мирныйге элтирге умут этгендиле. Ары дери жалаңда 20 километрди, алай жоллары уа... Аллах сакъласын! Машиналары батмакдан чыгалмай, тохтап

кыалганды. Телефон бла диспетчер службага сёлөшип кеп кюрешдиле.

-Жаланда кече белинде билдиргендиле бизге тайгада тиширы сабий таба турганыны юсюнден, - деп эсгердиле Терк медицина болушукъ берген станцияда. Бригаданы жибердик.

Медикле бла бирге полициячыла, кыутаруучула да тебиредиле. Александраны баш иеси аланы алларына барганды.

-Ала келгинчи, эгечим телефон бла кыутаруучула бла сёлөшип турганды - не этерге кереклисин соруп. Ма алай бла кыутуганма. Тюз да жерде тапханма бала-чыгычыла, -деп хапарлайды Александра.

метрни барып, батмакдан чыгалмай кыалгандыла. Сора барысы да МЧС-ни вездеходуна кёчгендиле. Алай ол да бир кесекден тохтап кыалганды. Балчыкдан ётер кыары жокъ эди.

Жаюу тебиредиле, жолну жарымын ётгенден сора Александраны эрине тобедиле. Эки сагытны бардыла, алай заманында жетдиле. Фельдшер киндигин кесди, башкала уа кыанын тохтадыла, кыаганакыны жылытдыла.

Медикле алай кызауат эте турган заманларында МЧС-ни кыутаруучулары бла полициячы Дмитрий Андреев айыу ызыны эслегендиле. Жаныуар алайга жууук келмез ючюн, Андреев керохундан атыргыланлай турганды.

-Кыонгур айыуланы ай-

ланнган заманлары эди-бек кыоркыулу! -дейдиле кыутаруучула. - Эки сагытны дауур этдирип турганбыз, жырткычланы жууукъ жанлатмаз ючюн.

Тиширынуу бла сабийни кётюрюп тайгадан вездеходха дери элтип, андан а болныцага жетдирдиле.

-Кыаганакыны хали игиди, 3490 грамм тартады, ёсюму да 52 сантиметрди. Жашауна кыоркучу жокъду, - дегенди Мирныйни ара район болныцасыны баш врачы Татьяна Стручкова.

Кызычыкыга алыкы атамгагандыла. «Атасы атасын, - дейди Александр. - Кыаллайын сайлаганды алыкы билмейме. Алай ол иш тойюлдо, бек башы-сау-саламат тууганды».

Яна ЛИСИНА. «Комсомольская правда».

